

FORSVARSAKADEMIET

KULTURFORSTÅELSE

MALI

Institut for Sprog og Kultur
Forsvarsakademiet
Ryvangs Allé 1
Svanemøllens Kaserne
2100 København Ø
Omslag: Foto - Forsvarsgalleriet.dk
ISBN 978-87-7147-121-2 (print)
ISBN 978-87-7147-120-5 (pdf)
1. Udgave, december 2015

Indholdsfortegnelse

Baggrund	2
MINUSMA's mandat.....	2
MINUSMA's samarbejdspartnere.....	4
Kort over Mali med de vigtigste byer og transportveje.....	5
Vestafrika.....	5
Landefakta, geografi og ressourcer.....	7
Vigtige historiske begivenheder	9
Økonomi og grundlæggende konfliktårsager.....	12
De væbnede grupperinger i Mali	13
Fredsftalen	13
Beskyttelse af civile	15
Politik og sociale strukturer.....	16
Religion – tro og symboler.....	18
Om at begå sig i Mali	19
Nyttige links	23

Baggrund

Et stort flertal i det danske folketing vedtog 17. november 2015 at udsende et styrkebidrag til FN's mission i Mali, MINUSMA. Danmark bidrager med et Hercules-transportfly med tilhørende stab, et specialoperationsbidrag på 30 personer, muligheden for flere stabsofficerer end det nuværende antal samt 12 politifolk til MINUSMA's politimission i landet.

MINUSMA's mandat

FN's fredsbevarende mission MINUSMA i Mali understøtter våbenhvilen og freds-aftalen mellem den maliske regering, nogle af de væbnede grupper og det internationale mæglerteam. MINUSMA's mandat har fokus på sikkerhed, stabilisering og beskyttelse af civilbefolkningen. Mandatet er baseret på de to senest vedtagne FN-resolusioner, Sikkerhedsrådets resolution 2164 fra 25. juni 2014 og resolution 2227 fra 29. juni 2015.

Det er MINUSMA's rolle at støtte og monitorere våbenhvileaftalerne mellem de forskellige parter og rapportere eventuelle overtrædelser til FN's Sikkerhedsråd. MINUSMA skal også støtte implementeringen af den seneste fredsaf-tale med hovedvægt på afvæbning af militante grupperinger især i det nordlige Mali og reintegration af medlemmer af væbnede grupper.

Minerydder fra MINUSMA på arbejde i Timbuktu. Foto: MINUSMA.

MINUSMA skal støtte den maliske regering ved at stabilisere bycentre og andre områder i Mali og søge at forhindre overgreb mod civile. MINUSMA skal beskytte civile og fremme viden om menneskerettigheder og rapportere til FN's Sikkerhedsråd, hvis aktører i Mali krænker menneskerettigheder – herunder for eksempel mishandling af børn, børns deltagelse i kamphandlinger, seksuelle overgreb som et led i krigsførelse og lignende.

MINUSMA skal skabe et sikkert miljø, så humanitær hjælp og fødevareredistribution kan leveres til de områder i Mali, hvor tørke, kamphandlinger eller oversvømmelser besværliggør befolkningens adgang til mad.

MINUSMA støtter også den maliske regering i at beskytte historiske og kulturelle mindesmærker mod angreb og ødelæggelse. Dette arbejde udføres i samarbejde med FN-organisationen UNESCO.

MINUSMA består af personel fra hele verden, og de militære styrker er ligeledes en god blanding af forskellige nationaliteter. Læs mere på MINUSMA's hjemmeside (link bagerst i folderen).

Danske og franske styrker i Timbuktu i 2013. Foto: Frederik Siemssen.

MINUSMA's samarbejdspartnere

Sideløbende med MINUSMA er Frankrig og EU aktive aktører i området.

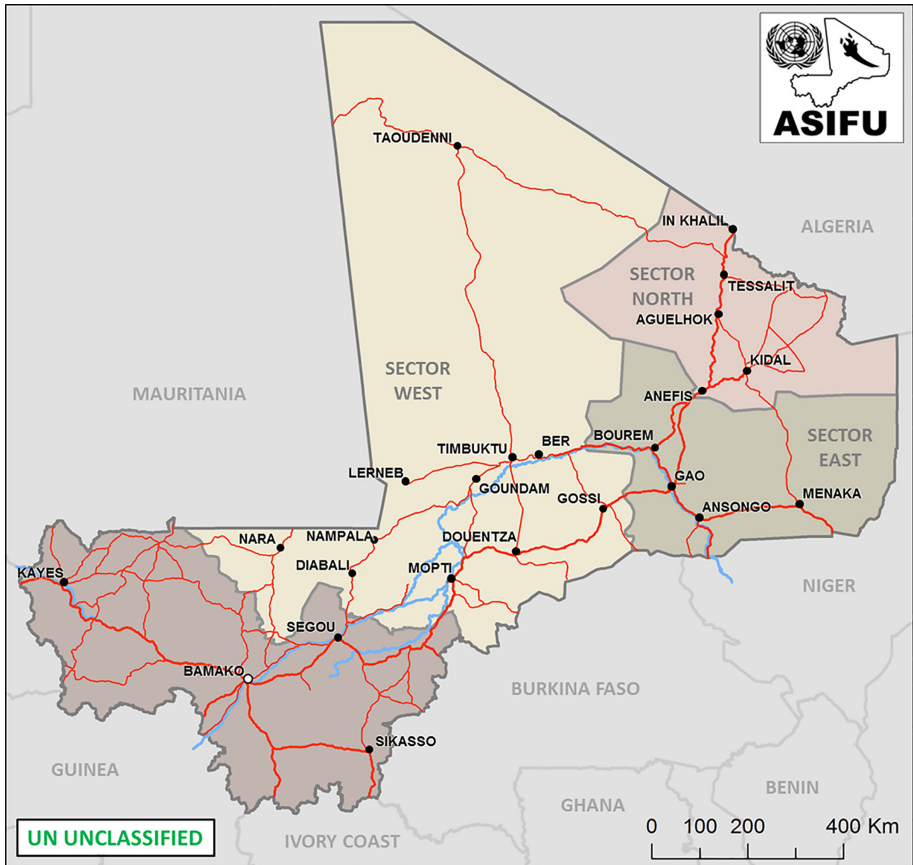
EU støtter træningen af Malis sikkerhedsstyrker gennem den militære mission EUTM Mali (European Union Training Mission). Danmark kan på grund af forsvarsforbeholdet ikke deltage i eller yde støtte til denne mission. Foruden EUTM er EU til stede i kraft af den kapacitetsopbyggende civile mission EUCAP Sahel.

Franskmændene har siden januar 2013 spillet en afgørende rolle i landet, og deres tilstedeværelse har været opdelt i to missioner:

Operation SERVAL (januar 2013 til juli 2014): Frankrig intervererede på malisk forespørgsel og under FN's Sikkerhedsråds resolution 2085 i januar 2013 sammen med en række europæiske lande, herunder Danmark. Målet var at forhindre jihadisternes fremrykning mod hovedstaden, slå dem tilbage og genvinde kontrollen over de nordlige områder. SERVAL var en succes, og uden den franske intervention med 4.000 franske og op mod 3.000 afrikanske soldater ville Mali sandsynligvis være faldet i jihadisternes hænder. Operation SERVAL afsluttedes i juli 2014.

Operation BARKHANE (august 2014 til i dag): Operation BARKHANE er afløseren til Frankrigs første mission i området. Det er en antiterrormission med bredt regionalt sigte, idet den strækker sig over hele Sahelområdet og retter sig mod islamisk ekstremisme. Den involverer en samlet styrke på cirka 3.000 mand, hvoraf 1.000 er permanent stationeret i Mali, og den øvrige del er indsat i fortrinsvis Chad og Niger. Operationens mandat går på tværs af grænser, og formålet er at begrænse smuglingsaktiviteter og forhindre jihadisternes i at opbygge kampkraft og få fodfæste i regionen. Desuden skal BARKHANE komme andre internationale missioner til undsætning i nødstilfælde.

Kort over Mali med de vigtigste byer og transportveje

Vestafrika

Der findes mange kulturelle fællestræk i Vestafrika på tværs af forskellige etniske grupper og stater. Det skyldes, at der historisk set har været store riger med skiftende herskere, for eksempel kongeriget Ghana, som har sin oprindelse omkring år 300 e.Kr. Berbere og arabere skriver om 'Guldets land' i arabiske tekster fra cirka år 800 e.Kr. Frankrig og Storbritannien har været de dominerende kolonimagter i Vestafrika.

KULTURFORSTÅELSE - MALI

I Vestafrika udvinder man guld, diamanter og andre ædelstene, salt, uran, fosfater og granit. Vigtige eksportvarer er guld, bomuld, kaffe, kakao, frugt og husdyr.

En del lande i den vestafrikanske region er plaget af interne konflikter eller efterdønninger af interne konflikter, for eksempel Sierra Leone, Liberia, Guinea-Bissau, Mali og Elfenbenskysten. Udviklingen i det nordafrikanske land Libyen, med øget voldsniveau og militsdannelse, påvirker situationen i Mali. Vestafrika er transitområde for smugling af våben, narko og mennesker, og kampe i Mali kan ofte relateres til stridigheder om kontrollen med de vigtigste og mest lukrative smuglerruter.

I Vestafrika er familien den vigtigste sociale enhed i samfundet. Det er i familien, man henter økonomisk og social støtte. Familierelationer er meget vigtige og plejes hele tiden: Man besøger hinanden, assisterer i familiens butik og hjælper hinanden med at søge job og løse konflikter gennem mægling i familien.

Ledere og forbilleder betragtes i mange vestafrikanske lande som 'big men'. De store mænd og kvinder i samfundet viser status ved at dele ud af deres rigdom eller viden, de sidder i toppen af netværkene, og de udøver indflydelse i forskellige dele af samfundet.

Et bærende princip i de fleste lande i Vestafrika er en solid tradition for konfliktløsning gennem mægling, langvarige flerdagesmøder og løbende kontakt med forskellige parter med henblik på fælles løsninger.

Landefakta, geografi og ressourcer

Areal: 1.240.192 kvadratkilometer (Danmark: 43.098).

Indbyggertal: 16.318.894 (Danmark: 5.500.000), hvoraf cirka to millioner bor i hovedstaden Bamako.

Hovedstad: Hovedstaden Bamako ligger i den sydlige del af Mali.

Flag: Flagets farver symboliserer den panafrikanske ideologi.

Økonomiske nøgletal:

BNP i alt: 10,32 milliarder dollars (Danmark: 313,6 milliarder dollars).

BNP per indbygger: 1.200 dollars (Danmark: 38.300 dollars).

Gennemsnitsalder: 16 år (Danmark: 41,4 år).

Forventet levetid: 55 år (Danmark: 78,9 år).

Sprog: Fransk er det officielle og samlende sprog på tværs af etniske grupper. Derudover tales flere etniske sprog, og de fleste maliere taler to-tre sprog. Bambara og tamashek er de mest anvendte sprog.

Valuta: Vestafrikanske franc, CFA (valutakode: XOF).

Etnisk komposition: Der er over 22 forskellige etniske grupper og undergrupper i Mali. De største er mande (herudner bambara, malinke, soninke), som udgør 50 procent, fulani (også kaldet peul) på 17 procent, voltaic på 12 procent, songhai på seks procent, tuareg/maur (herunder kel tamasheq) på 10 procent og andre fem procent.

KULTURFORSTÅELSE - MALI

Religiøs komposition: 95 procent muslimer, primært inden for den sufistiske retning, to procent kristne, to procent animistiske og en procent andet/ukendt. Islam i Mali er varieret og mangeartet og består af en kombination af islam og traditionelle afrikanske værdier og traditioner.

Klima: Mali strækker sig over tre klimazoner, hvilket medfører et meget varierende klima. Det nordlige Mali består primært af ørken og tørsteppe, hvorimod den sydlige del er kendetegnet af Nigerfloden og dens årlige oversvømmelser samt langt større regnmængder end i nord. Nigerfloden er vigtig for landet og dets indbyggere, som er afhængige af floden til vanding, drikkevand, fødevarer og transport. Mali er præget af gentagne tørkeperioder, som er medvirkende til at skabe konflikter over adgangen til vand. Mali er i perioder udsat for tørre og sandfyldte storme, som kan have konsekvenser for blandt andet landbruget og flytrafikken.

Erhverv: Størstedelen af indbyggerne i Mali dyrker subsistenslandbrug samt salg af lokale varer. Dette understreger, at indbyggerne er afhængige af adgang til basale ressourcer såsom vand og muligheden for at dyrke jorden.

Minedrift udgør 75 procent af Malis eksport, og landet er den tredjestørste producent af guld i Afrika. Malis industri, som er lille og udgør blot 10 procent af landets BNP, er beskæftiget med at forarbejde landbrugsprodukter. Der fremstilles cement, råsukker, drikkevarer, fiskeprodukter, cigaretter og elektricitet. Man arbejder ligeledes på at åbne tekstilfabrikker til forarbejdning af bomuld.

Internt fordrevne (IDPs – Internally Displaced Persons): Ifølge UNHCR var antallet af internt fordrevne i Mali over 100.000 i maj 2015.

Vigtige historiske begivenheder

(for flere detaljer, se venligst Forsvarsakademiets Kulturlandestudie Mali)

1960	Uafhængighed. Mali blev uafhængigt med Modibo Keita som præsident.
1968	Militærkup. Moussa Traoré overtog magten.
1970'erne og 1980'erne	Gennem 1970'erne og 1980'erne opstod der uroligheder og oprør blandt tuareger og studenterorganisationer, som krævede indførelse af demokrati.
1991	Statskup anført af Amadou Toumany Touré. Præsident Traoré bliver erstattet af en overgangsregering.
1992	Demokrati. Malis første multiparlamentariske præsidentvalg, som blev vundet af Alpha Konaré.
1995	Fredsftale med tuareger. Tusinder af flygtninge vendte tilbage til Mali.
2002	Præsident Amadou Touré. Andet præsidentvalg, hvor den forhenværende kupleder Amadou Toumani Touré vandt præsidentposten. På trods af en lang række fredsftaler forblev det nordlige Mali et uroligt område. Den lovede økonomiske støtte udeblev, primært på grund af Tourés decentraliseringsprogram, der i stigende grad overgav den politiske og økonomiske magt til lokale eliter i tuaregsamfundet.
2007	Præsident Touré vandt endnu fem år som præsident.
2009	Algeriet begyndte at sende militært udstyr til Mali for at forberede en fælles operation imod den stigende tilstedeværelse af militante jihadister forbundet med Al-Qaeda.
2011	Gadaffis fald. Efter Libyens kollaps vendte mange tuareger, der havde været ansat i Gadaffis militære enheder, tilbage til Niger og Mali medbringende kamperfaring og tunge våben. Mange af de tilbagevendte tuareger havde tidligere deltaget i tuaregoprør og forsøgte at samle de forskellige tuareggrupper i en fælles organisation.

KULTURFORSTÅELSE - MALI

Oktober 2011	MNLA (National Movement for the Liberation of Azawad) oprettedes med Bilal Ag Acherif som generalsekretær og Mohamed Ag Najim som militær leder. MNLA er en sekulær organisation, som ønsker et frit Azawad (Nordmali). Lyad Ag Ghal, der var en central aktør under tuaregoprørerne, dannede organisationen Ansar Dine (Troens Forsvarere), der har et religiøst udgangspunkt, og som i dag kategoriseres som en terrorgruppe.
Januar 2012	<p>17. januar 2012 gjorde tuaregerne igen oprør. I modsætning til tidligere oprør var dette oprør langt bedre organiseret og byggede, takket være især MNLAs medlemmer, på større kamperfaring og bedre våben.</p> <p>Regeringsstyrkerne led under manglende udstyr og havde, på grund af korrupsion og interne konflikter, generelt en lav kampmoral. I starten af marts faldt den vigtige militærbase i Tessalit, og i slutningen af måneden var de tre hovedbyer Kidal, Gao og Timbuktu erobret. 6. april 2012 erklærede MNLA Azawad for selvstændigt.</p>
Juni 2012	MNLA blev drevet ud af Gao af MUJAO, og kort efter blev MNLA også fordrevet fra Kidal og Timbuktu. Herefter regerede MUJAO i Gao, Ansar Dine og AQIM i Timbuktu, og Ansar Dine alene i Kidal. Grupperne ønsker ikke kun sharia i Azawad, men i hele Mali.
22. marts 2012	<p>Touré blev afsat ved et militærkup ledet af kaptajn Amadou Sanogo fra de Grønne Baretter.</p> <p>ECOWAS (Economic Community Of West African States) reagerede hurtigt med trusler om økonomiske sanktioner og militær intervention, hvis Sanogo ikke genetablerede Malis forfatning.</p>
8. april 2012	Resultatet blev, at Touré officielt trådte tilbage 8. april og overlod magten til D. Traoré og C. M. Diarra, der blev henholdsvis præsident og premierminister for overgangsregeringen.
20. december 2012	FN-resolution 2085 blev vedtaget med mandat til en international militær intervention i Mali.

Januar 2013	Oprørsgrupper begyndte at bevæge sig mod det sydlige Mali, herunder hovedstaden Bamako. Den internationale intervention blev en realitet 11. januar, da franske legionærer iværksatte operation Serval. Operationen omfattede omtrent 4.500 mand, som havde til hovedopgave at støtte den Afrikanske Unions mission i området International Support Mission for Mali (MISMA). Dele af styrkebidraget fra MISMA er direkte overgået til den nuværende FN-mission MINUSMA.
April 2013	MINUSMA opstod efter anmodning fra den maliske stat og fandt sit første mandat i FN's Sikkerhedsråds resolution 2100 fra 25. april 2013. Missionens primære formål var at stabilisere Mali, understøtte et gennemsigtigt præsidentvalg samme år, som blev vundet af I. B. Keita fra UPRD, samt at yde beskyttelse af civile.
25. juni 2014	Sikkerhedsrådets resolution 2164 fornyede MINUSMA's mandat.
20. juni 2015	Fredsftalen 'Aftalen om fred og forsoning i Mali' blev vedtaget.
29. juni 2015	Sikkerhedsrådets resolution 2227 fornyede MINUSMA's mandat med særlig fokus på, hvordan MINUSMA skal støtte implementeringen af fredsprocessen og våbenhvilen.
8. oktober 2015	De væbnede grupper, som deltager i fredsprocessen, samt deltagere fra lokale netværk og grupperinger udsendte en 'Erklæring om fred' efter et ugelangt møde i byen Anefis i det nordøstlige Mali.

Erklæringen indeholder blandt andet aftaler om udveksling af fanger, oplysningskampagner om fredsprocessen og aftaler om tilbagetrækning og genåbning af skoler, som har været lukket grundet kamphandlinger.

Økonomi og grundlæggende konfliktårsager

Malis økonomi er præget af landbrugssektoren, som beskæftiger hovedparten af landets befolkning, samt af minedrift af guld og uran. Produktion fra minedrift udgør 75 procent af Malis eksport. Der findes en række uudnyttede ressourcer og råstoffer i Malis undergrund, som ikke udvindes på grund af dårlig infrastruktur.

I Mali er landbrugssektoren en del af både den formelle og uformelle økonomi. Den uformelle økonomi er en såkaldt bytteøkonomi, hvor afgrøder, dyr og andre varer udveksles mellem forskellige grupper i samfundet. Adgangen til jord er et afgørende element i Mali og er ofte kilde til konflikt mellem især fastboende og nomader. Nomadernes vandringer strækker sig over store områder, og det kan føre til konflikt, når deres ruter blokeres af internationale styrker eller andre dele af lokalbefolkningen.

Malis økonomi er yderligere præget af landets og nabolandenes ustabile situation. Mali betegnes som et af verdens fattigste lande. Store dele af befolkningen har ingen formel indkomst, og landet er præget af fødevarekriser. Ud fra et økonomisk perspektiv synes der at være følgende konfliktodynamikker i Mali:

- Fødevareusikkerhed og gentagne tørkeperioder
- Konflikter om retten til land
- Udvinning af råstoffer og potentiel minedrift
- Narkosmugling og øvrig smugling
- Korruption
- Migration (internt i Mali og hjemvendte migranter fra Libyen og nabolande)

Særligt i det nordlige Mali er alle seks faktorer gældende. Gentagen tørke har været årsag til fødevarekriser og migration. Konflikter om retten til land blusser jævnligt op, og migranter og internt fordrevne personer komplicerer billedet yderligere og skaber lokale konflikter.

I det nordlige Mali foregår narkosmugling og øvrig smugling ganske uhindret, ofte med deltagelse af nøglepersoner fra det lokale eller nationale politiske niveau. AQIM (Al-Qaeda in Maghreb) og andre netværk øger deres indtjening ved smugleri og kidnapninger. Korruptionsniveauet er højt i hele landet, og alle dele af Malis økonomi er præget af korruption, hvilket derfor har stor indflydelse på befolkningens hverdag og samfundsstrukturen i Mali, og den udsendte bør være opmærksom på, hvordan korruption opfattes lokalt.

Den måde, hvorpå økonomiske handler og udvekslinger gennemføres i Mali, adskiller sig i høj grad fra de kulturelle normer og regler, der gør sig gældende i Europa – eksempelvis i forhold til børnearbejde, der kan være et vigtigt element i en families indtægt.

De væbnede grupperinger i Mali

Der findes en række væbnede grupperinger i Mali, som praktiserer forskellige former for voldsudøvelse og kriminalitet (for detaljer om hver enkelt gruppe henvises til Forsvarsakademiets Kulturlandestudie Mali og den gældende trusselsvurdering). Man kan kalde disse grupperinger for jihadist-kriminelle netværk, da de praktiserer hellig krig og ønsket om indførelse af sharia i Mali eller hele Sahelregionen. Deres primære indtægter skabes gennem kriminelle aktiviteter såsom løsesummer fra kidnapninger, opkrævning af ulovlige skatter, beskatning af smuglergods med mere. Der findes også eksempler på, at to forskellige grupperinger sammen gennemfører operationer i Mali.

FN skriver i en rapport fra 2012, at medlemmer af gruppen Boko Haram har modtaget træning i AQIM-træningslejre i det nordlige Mali. Det er vigtigt at forstå, at kriminelle og ideologiske aktiviteter i disse grupperinger er tæt forbundne. De jihadist-kriminelle netværk samarbejder på kryds og tværs i regionen og træner og samarbejder med netværk i Libyen, Nigeria og andre lande. Man kan derfor ikke isolere netværkenes udbredelse til bestemte områder i Mali, men må se på deres regionale udbredelse.

MINUSMA arbejder med definitionen 'terrorist armed groups' om de grupperinger, som ikke deltager direkte i fredsprocessen.

Fredsaftalen

'Aftalen om fred og forsoning i Mali' er en fredsaftale endeligt vedtaget 20. juni 2015 mellem Malis regering og de to ledende væbnede alliancer i det nordlige Mali, Platformen (La Plateforme) og Koordination (Coordination des Mouvements de l'Azawad). Platformen er en koalition af regeringsvenlige militser, der støtter et samlet Mali, mens Koordination er en paraplyorganisation for en række oprørsgrupper, der alle kæmper for mere selvstyre til Azawad. Disse to alliancer kaldes 'compliant parties'. Uden for aftalen står til gengæld alle væbnede grupper, der betegnes som terrororganisationer, herunder eksempelvis grupper med tilknytning til Al-Qaeda.

Fredsprocessen er udfordret af, at den består af mange forskellige aktører ofte med modsatrettede interesser. Foruden enighed om afslutning af kamphandlingerne rummer fredsftalen en række målsætninger, der skal forhindre, at konflikten bryder ud igen. Målsætningerne er inddelt i fire hovedområder:

- Politiske institutioner
- Forsvar og sikkerhed
- Økonomisk og kulturel udvikling
- Retssystemet

Til at hjælpe parterne med i fællesskab at opfylde fredsftalen er der nedsat en følgekomité, bedst kendt under dens franske forkortelse CSA. I komitéen indgår repræsentanter for de stridende parter samt repræsentanter for de internationale organisationer, som er medunderskrivere på aftalen, herunder FN.

På forsvars- og sikkerhedsområdet er parterne blevet enige om, at alle medlemmer af de væbnede grupper skal afvæbnes, demobiliseres og reintegreres – enten i Malis sikkerhedsstyrker eller i det civile samfund. Dette skal sikre, at Malis sikkerhedsstyrker kan overtage kontrollen med de berørte konfliktområder. Ansvarlig for denne proces er kommissionen CTS på området for forsvars- og sikkerhedsspørgsmål med UN Force Commander som formand. CTS holder også øje med, om våbenhvilen overholdes, og efterforsker eventuelle brud herpå.

Processen for afvæbning, demobilisering og reintegration af de væbnede grupper er den vanskeligste del af fredsftalen på forsvars- og sikkerhedsområdet. Ifølge fredsftalen skal MINUSMA oprette lejre, hvor de væbnede grupper kan blive afvæbnet og demobiliseret. Det er også tanken, at man vil gennemføre 'blandede patruljer', hvor den maliske hær, Platform og Koordination udfører opgaver i fællesskab. Der er desuden iværksat en reintegrationsproces, hvor medlemmer af væbnede grupper skal inkorporeres i enten de maliske sikkerhedsstyrker eller hjælpes til et civilt job.

Processen med at implementere fredsftalen vil både involvere fremskridt og tilbageslag, og den udsendte opfordres derfor til under udsendelsen at orientere sig om status på den igangværende proces.

Beskyttelse af civile

Beskyttelse af civile er et centralt element i MINUSMA's mandat. Da jihadisternes indtog de nordlige områder af landet, praktiserede de voldsomme overgreb mod civile: voldtægter, afhugning af arme og ben, voldelige overfald og lignende. MINUSMA's mandat skal forhindre, at dette sker igen.

MINUSMA skal især beskytte kvinder og børn, som bliver ofre for væbnet konflikt, og rapportere til FN's Sikkerhedsråd om børns deltagelse i væbnet konflikt.

MINUSMA skal stabilisere situationen i Mali i samarbejde med den maliske regering og sikre fri passage for nødhjælp, fødevarehjælp og humanitær bistand i samarbejde med de internationale organisationer. MINUSMA skal også understøtte arbejdet med at sikre flygtninge og internt fordrevne sikker hjemkomst.

En anden vigtig opgave for MINUSMA er beskyttelse af 'civile objekter', det vil sige kulturelle mindesmærker og hellige steder, transportknudepunkter med mere.

Flygtningelejr i Gao. Foto: MINUSMA.

Politik og sociale strukturer

I Mali har forholdet mellem militæret og det politiske system været anspændt efter kuppet i 2012, hvilket er med til at begrænse præsidentens reelle magt. Malis retsvæsen og landets politistyrker er præget af udbredt korrupsion, og landets domstole af kapacitetsproblemer. Kapacitetsproblemet betyder, at store dele af Mali er overladt til egne konfliktløsningsmodeller, samt at den officielle lovgivning i store dele af landet er uden betydning. Dette er ligeledes grunden til, at de fleste stridigheder i landdistrikterne løses lokalt.

Konsensuspolitik er afgørende for de politiske strukturer og gennemsyrrer samfundets sociale, politiske og retslige praksis. Malis lokale magtstrukturer har tradition for konsensusbaseret politik, og det decentrale politiske system er udbredt i landet. Her mødes borgerne i lokalområdet for at træffe beslutninger om politiske eller regionale problemer. Dette system er medvirkende til at skabe sammenhold mellem familier fra forskellige etniske grupper.

Mali kan betegnes som et multiparlamentarisk demokrati. Landet er opdelt i regioner og har 702 valgte lokalråd. Valgdeltagelsen er blandt Afrikas laveste, og der er høj udskiftning i de politiske embeder, især på lokalt plan. De tre vigtigste partier i Mali er ADEMA (Alliance pour la Démocratie en Mali), RPM (Rassemblement Pour le Mali) og URD (Union pour la République et la Démocratie). Politik er persondrevet, og officielle alliancer kan skifte fra dag til dag.

Foruden de officielle partier eksisterer der en række interesseorganisationer og væbnede grupper, som har stor indflydelse på situationen i Mali. Mali er officielt demokratisk, men landets politiske strukturer er også mærket af militærkuppet, som blandt andet skyldtes splittelse internt i hæren. Malis militære styrker består af hæren, luftvåbnet, nationalgarden og gendarmeriet. Hæren er generelt præget af splittelse og fragmentering og af konflikten mellem faldskærmsoldater og præsidentgarden (De Grønne og Røde Baretter). Landets militær er på nuværende tidspunkt i dårlig forfatning, og de væbnede styrker er ikke i stand til at skabe sikkerhed i den nordlige del af landet på grund af manglende ressourcer, udstyr og træning.

De politiske strukturer i Mali er komplekse. De uformelle magtstrukturer har stor betydning for samfundet, og i store dele af landet har uformelle magthavere større magt og betydning end formelle ledere. Den politiske situation i det nordlige Mali er problematisk og repræsenterer en gigantisk udfordring både økonomisk, sikkerhedsmæssigt og fødevaremæssigt. Hæren har været den stærkeste modstander af den internationale intervention, mens størstedelen af befolkningen støtter den.

Flergenerationsfamilier er normen i Mali. Ansvar i familien er kønsopdelt, og autoriteten tillægges oftest det ældste kvindelige eller mandlige medlem af gruppen. Respekt for ældre er gennemgående i Mali, og den ældre generation besidder magtpositioner. Alder og køn har ligeledes betydning for de sociale strukturer og for arbejdsfordelingen. Individuer tilskrives roller, status og opgaver baseret på køn.

Familien vægter således højt, og befolkningens hverdag og rutiner er bygget op omkring familien. Sociale og familiemæssige netværk har generelt afgørende betydning for tilværelsen i Mali og større indflydelse på befolkningens tilværelse end staten. Dog er der stor variation i familiestrukturerne blandt landets forskellige grupperinger. Køn og alder kan spille forskellige roller og tillægges forskellig betydning, alt efter hvilken gruppe der er tale om. Normer, statusrelationer og sprog er også meget forskellige og varierer fra gruppe til gruppe.

Endvidere har landets ustabile situation og de processer, den medfører, ført til forandringer i den traditionelle hierarkisk opbyggede familiestruktur. Eksempelvis er mange unge mænd i dag involveret i smugling eller kamphandlinger, og det forrykker magtbalancen internt i familien, hvis en ung mand tjener flere penge end sin far.

Klanstrukturen er central for tilværelsen i Mali, og befolkningen identificerer sig i højere grad med disse end med den etniske gruppe som samlet enhed. De forskellige grupperinger er gensidigt afhængige af hinanden, og samarbejdet mellem klanerne fungerer som både handelsnetværk og arbejdsfællesskab og sikrer sikkerhed og beskyttelse.

Forholdet mellem landets etniske grupper er generelt kendetegnet ved stor mobilitet. Dog er der grundlæggende splittelse mellem den mere lyshudede araberberberbefolkning i nord og den mørkhudede del af befolkningen, som stammer fra etniske grupper i syd. Konflikten gør sig især gældende mellem songhaigruppen og tuareggruppen. Konflikten, som har rødder i landets historik omkring slavehandel, er en væsentlig faktor i den nuværende konflikt.

Religion – tro og symboler

Tro og symboler er komplekse og foranderlige i Mali, og det religiøse billede er mangeartet. Religion og tro spiller en vigtig rolle i landet, hvor 95 procent af befolkningen er muslimer, og fem procent er kristne eller animistiske. Endvidere er der i befolkningen en generel tro på magisk-religiøse overbevisninger såsom hekse, ånder og forfædre.

Tro og symboler er i Mali præget af en blanding af islam og afrikanske naturreligioner. Selvom de animistiske forestillinger i høj grad er smeltet sammen med islam, er de stadig væsentlige for befolkningens verdensopfattelse og indgår i livsanskuelser og ritualer.

Den maliske befolkning er hovedsagelig sunnimuslimsk. Nye ortodokse og salafistisk inspirerede reformbevægelser udfordrer i stigende grad sufiskolernes traditionelle dominans i området. Dette gør sig især gældende i det nordøstlige Mali.

De jihadistiske grupper kontrollerer størstedelen af den nordlige del af landet, og islam spiller en mere central rolle. Den religiøse radikalisering i visse dele af det nordlige Mali fungerer blandt andet som protest mod og alternativ til de korrupte politiske institutioner i landet. Det vurderes, at jihadistene ikke kan finde bred opbakning til deres religiøse dagsorden, og lokalbefolkningens opbakning til dem varierer lokalt. I nordvest og syd er jihadistene upopulære, mens de i nordøst har opbakning blandt forskellige grupper. Dele af befolkningen indgår i religiøse grupperinger i et forsøg på at sikre daglig overlevelse og muligheden for en indtægt; eksempelvis hverves unge mænd som håndhævere af sharia.

Religion bruges af enkelte grupperinger i landet til at opnå ønskede politiske mål. De fleste af de jihadistiske grupperinger er indblandet i kriminalitet, og det er vigtigt at have forståelse for, at de grupper, der støtter jihadistene, ikke nødvendigvis har en religiøs dagsorden, men snarere en magtpolitisk agenda.

Om at begå sig i Mali

Venlighed og sociale omgangsformer

Maliere er et åbent folkefærd. De er gæstfrie og interesserede i at møde nye mennesker.

Sociale relationer er vigtige i samfundet. De fungerer som sikkerhedsnetværk og er en vej til nye muligheder. Derfor er maliere, navnlig de unge mænd, interesserede i at skabe relationer til vesterlændinge, der måske kan føre til muligheder uden for Mali.

Vesterlændinge kaldes med en ofte anvendt og positivt ladet betegnelse 'de hvide' (fransk: 'les blancs', bambara: 'rubab'). Maliere vil ofte forsøge at skabe kontakt til vesterlændinge på en humoristisk og lunefuld måde.

Samarbejde med fransktalende officerer

Fransktalende officerer holder på formerne. Dette indebærer, at man hilser på hinanden med håndtryk, hver gang man mødes, og man tiltaler hinanden med grad og efternavn. Dette bør man som dansk soldat være særlig opmærksom på at huske hver dag.

En dansk soldat kan godt få det indtryk, at franske soldater er omstændelige og følger et hierarkisk mønster, der gør samarbejde vanskeligt. Ser man ud over den sproglige barriere, vil man imidlertid opdage, at danske og franske soldater har en fælles tilgang til opgaveløsning, der lægger vægt på selvstændighed i udførelsen samt i uddelegering af ansvar. Man vil opleve, at der beredvilligt kan træffes beslutninger på alle niveauer, og at der udvises en fleksibilitet med fokus på endemålet, som i høj grad ligner den, vor egen kultur fremmer.

Om at færdes i FN-miljøet – samarbejde med koalitions partnere

At være en del af en international koalition kræver, at man indstiller sig på, at tingene foregår anderledes, end man traditionelt er vant til. I Mali bidrager mange nationer med vidt forskellige kulturbaggrunde, og det kan af og til stille krav til den enkelte soldats tålmodighed. Man opnår mest ved at anlægge en åben attitude over for nye synspunkter og rutiner.

Hvis man er vant til, at beslutninger hurtigt omsættes i praksis, kan FN-systemet med dets mange procedurer og lange arbejdsgange til tider synes rigtigt og bureaukratisk. Man skal derfor udvise fleksibilitet og forståelse for andre former for opgaveløsning.

Parade. Chadstyrker i MINUSMA. Foto: MINUSMA.

Om at være gæst i landet

Som vesterlænding betragtes man som gæst i landet. Malierne er klar over, at man oftest er her i en kort periode. Før konflikten tiltrak Malis kulturhistorie, musik og håndværk et stigende antal turister, hvilket skabte nye muligheder og arbejdspladser. Den udsendte vil typisk opleve stor velvilje fra lokale medarbejdere. Typisk vil de glæde sig over at kunne hjælpe og udviser stolthed over at blive givet konkrete opgaver og ansvar. Som udsendt kan man drage stor nytte heraf, men man skal opretholde en balance mellem reelle opgaver og tjenester, som ligger uden for den lokale medarbejders egentlige ansvarsområde, og som derved kan føre til en forventning om gengældelse.

Det virker respektfuldt over for maliske samarbejdspartnere og kollegaer at spørge til lokale musiktraditioner, begivenheder og familieforhold. Maliske kollegaer og øvrige ansatte er en rig kilde til information om Mali og udviklingen i landet.

Hvis man bliver inviteret til at spise i et hjem og vurderer, at det er sundhedsmæssigt forsvarligt, er det en god idé at observere, hvad værten gør, og kopiere det. Malierne

skal nok forklare, hvordan tingene skal gøres, og vil typisk finde det morsomt, når man i første forsøg gør det forkerte.

Man kan også blive indbudt til at drikke te eller kaffe med en gruppe mennesker på gaden, hvor størstedelen af møder finder sted, eller til at spise med af et fælles måltid, for eksempel en spand med ris, sovs eller kylling. Invitationer af denne art er gode lejligheder til at skabe tillidsforhold og tage del i hverdagens snak og diskussioner. Man vasker altid hænder før og efter et måltid.

Gavmildhed og vennetjenester

Gavmildhed er en meget central værdi i Mali. Den, som Gud har været barmhjertig over for og gjort rig, er forpligtet til, og bør have lyst til, at lade sin velstand blive mindre heldige til del. Vesterlændinge betragtes som velhavende, og uden for den udsendtes professionelle kontekst, det vil sige for eksempel på markeder, på gaden og foran supermarkeder, kan man opleve at blive bedt direkte om at give penge eller gaver. "Donnez moi un cadeau" (giv en lille gave) hører man især fra børn, som ikke nødvendigvis forventer at få ret meget. Husk på, at Mali er et af verdens fattigste lande, og respekter denne måde at opsøge nye muligheder på.

Samtaler om religion

Malierne kan lide at mødes og debattere stort og småt. Alle kan debattere både lette og seriøse emner som politik, økonomi og religion. Husk på, at malierne for størstedelens vedkommende er kulturmuslimer, forstået på den måde, at de har det samme forhold til deres religion, som mange danskere har til kristendommen. Religionen udstikker nogle værdier, man lever efter, men man følger ikke bogens ord til punkt og prikke. I samtaler om religion er det bedre at være kristen end ateist, da der ikke er stor forståelse for ateisme.

Trafik, lokale markeder og priser

Trafikken er mindre reguleret i Mali. Man kører offensivt, men der passes godt på cyklister og andre 'svage' trafikanter. Den hurtigste måde at komme rundt på er på knallert. Beregn længere rejsetid på grund af dårlige veje og myldretid.

Priserne er efter danske standarder lave i Mali, og når man handler på markedet, er det velset, at man betaler lidt ekstra, når man har overskuddet til det. For den lokale malier er priserne på markedet og de generelle leveomkostninger højere i det nordlige og østlige Mali. Det skyldes, at priserne stiger i de områder, hvor internationale styrker er indsat, og der er begrænset konkurrence.

Når der handles på markeder, skal man forhandle om prisen, og det er godt at have en malier med til at hjælpe i den proces. Vær opmærksom på, at markedet er et samlingspunkt i lokalsamfundet, og man kan derfor få vigtig information her.

Hilsner og nonverbal kommunikation

At hilse er en vigtig gestus i Mali. Man bruger generelt den traditionelle muslimske hilsen "Salaam alaykum" (fred være med dig) og svarer: "Wa aleikum as-salaam" (og fred være med dig). Man hilser generelt på alle tilstedeværende med et håndtryk, også kvinder, selvom det er muligt, at yngre kvinder ikke vil trykke mænd i hånden på grund af forestillinger om social position, som gør dette tabuiseret. Her gælder det om at fornemme, hvad der gælder i den konkrete situation.

Det er generelt tilfældet, at maliere kan komme meget tættere på deres samtalepartnere, end man som dansker er vant til. Dette er kammeratligt ment, både blandt kvinder og mænd. Mænd holder ofte andre mænd i hånden som udtryk for kammeratskab.

Fransk kultur og omgangsform har indflydelse i Mali. Det er normalt, at man giver hånd, når man mødes, og selvom man kender hinanden godt, er det normalt at give hånd, første gang man mødes hver dag. Man bruger som udgangspunkt tiltaleformen 'De', indtil man kender hinanden godt, og der kan gå lang tid, før man kender hinanden godt nok til at være dus.

Respekt for ældre og autoriteter

Det sociale hierarki er bundet på levealder. Man stiger i det sociale hierarki og bliver mere og mere respekteret, jo ældre man er, og det er også vigtigt at stifte familie. Ældre mennesker skal derfor generelt behandles med stor respekt og høflighed.

Nyttige links

MINUSMA's hjemmeside:

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/>

Forsvarsakademiets Kulturlandestudie Mali:

<http://www.fak.dk/publikationer/Pages/Kulturlandestudie-Mali.aspx>

Kulturel information om regionen og befolkningen:

<https://famdliflc.lingnet.org/productList.aspx?v=language>

I venstre side vælges ex. sproget "Tamashek" for gennemgang af ord og sætninger på det pågældende sprog. Ord og sætninger er kategoriseret under emner som "tal", "instruktioner", "militære grader", osv. således, at det er let at finde frem til relevante oversættelser. Lydfiler er tilknyttet, så det er muligt at høre den korrekte udtalelse.

Bøger, rapporter og artikler (se flere mulige referencer i Forsvarsakademiets Kulturlandestudie Mali):

Aning, Kwesi og Pokoo, John (2013): 'Drug trafficking and Threats to National and Regional Security in West Africa'. West Africa Commission on Drugs, Background Paper no. 1.

Berge, Gunnar (2001): 'Tuareg Notions of Space and Place in Northern Mali', i: Politics, Property and Production in the West African Sahel. Understanding Natural Resources Management. Benjaminsen, Tor A. & Lund, Christian. Uppsala, Nordiska Afrikainstitutet.

Cold-Ravnkilde, Signe Marie (2013): 'Krig og fred i Mali. Baggrund og perspektiver'. DIIS Report 2013: 18.

Crone, Manni (2013): 'Militante islamistiske grupper i Mali: Ideologi, strategi og alliancer'. DIIS Report 2013: 08.

Institut for Sprog og Kultur

Forsvarsakademiet
Svanemøllens Kaserne
Ryvangs Allé 1 • 2100 København Ø.
Tlf.: 7281 7000 • www.fak.dk